

Άγιοι και Άγιες Ανάργυροι, Γιατροί της Εκκλησίας μας

/ [Γνώμες](#)

«Μή πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων...»

Απόστολος Παύλος, προς Κορινθίους

• **Γράφει ο καθηγητής Χρήστος Γερ. Σιάσος**

1η Ιουλίου 2025 σήμερα και η εκκλησία μας τιμά τους Αγίους Αναργύρους, γιατρούς Κοσμά και Δαμιανό, διαβάσαμε και αναδημοσιεύουμε ως έχει από το Βλαχέρνα νιούσχρτικό άρθρο. Επίσης, μια και γράφουμε για Ανάργυρους γιατρούς θα πρέπει να πούμε και για τις Ανάργυρες γυναίκες γιατρίνες που σχετικό άρθρο είχα δημοσιεύσει στο πρόσφατο παρελθόν και έτσι σήμερα έχουμε πλήρη εικόνα τι γιορτάζουμε των Αγίων Αναργύρων!

Τέλος να πούμε ότι σήμερα, 1 Ιουλίου 2025, μετά από την Αρχιερατική Θεία Λειτουργία Ιερουργούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαντινείας και

Κυνουρίας κ.κ. Επιφανίου θα γίνει η τελετή των εγκαινίων του Ιερού Ναού Αγίων Αναργύρων Βλαχέρνας – Τριπόλεως.

Η λέξη “ανάργυρος” είναι σύνθετη. Μπροστά έχει το στερητικό άλφα και ακολουθεί η λέξη αργυρός. Δηλαδή σημαίνει ότι κάποιος προσφέρει κάτι χωρίς αντάλλαγμα (χωρίς αργύρια). Δηλαδή προσφέρει έργο χωρίς να πληρώνεται.

Ο χριστιανισμός θέλησε να τιμήσει κάποιους Αγίους, οι οποίοι αφιέρωσαν τη ζωή τους προσφέροντας τις υπηρεσίες τους στον συνάνθρωπό τους. Ο καθένας από αυτούς προσέφερε με διαφορετικό τρόπο. Άλλοι ήταν γιατροί και προσέφεραν δωρεάν υπηρεσίες, άλλοι ήταν θεραπευτές της εποχής εκείνης, κτλ. Όλοι τους πρόσφεραν εθελοντικά και χωρίς να πληρώνονται με αργύρια (νόμισμα της εποχής) της υπηρεσίες τους σε ανθρώπους που το είχαν ανάγκη.

Οι Άγιοι Ανάργυροι είναι επίθετο Χριστιανών Αγίων που δεν δέχονταν πληρωμή για τις αγαθές πράξεις τους. Αυτοί ήταν συνήθως χριστιανοί ιατροί που προσέφεραν χωρίς αμοιβή τις υπηρεσίες τους.

Στους Αγίους της Εκκλησίας μας συγκαταλέγονται και αρκετοί Άγιοι Ιατροί, που αποτελούν το καύχημα και το παράδειγμα των ιατρών όλου του κόσμου. Οι περισσότεροι από αυτούς, ενώ βοήθησαν με αγάπη τους συνανθρώπους τους, πολεμήθηκαν από άθεους και ειδωλολάτρες και είχαν μαρτυρικό τέλος.

Αρκετοί νομίζουν ότι οι Άγιοι Ανάργυροι είναι δύο, ο Κοσμάς και ο Δαμιανός, χωρίς να ξεχωρίζουν τα ζεύγη που τιμάμε τις δύο πρωτομηνίες (Ιουλίου και Νοεμβρίου). Αν ανατρέξουμε στα συναξάρια της εκκλησίας μας θα δούμε ότι η χορεία των Αναργύρων Αγίων ανέρχεται σε είκοσι μέλη. Τους ονομάζουμε Αναργύρους γιατί όλοι είχαν την ιατρική επιστήμη ως μέσον θεραπείας και θαυμάτων. Για αντάλλαγμα δεν έπαιρναν χρήματα, αλλά το μόνο πού μεταλαμπάδευαν ήταν η πίστη στον Χριστό.

Ιερός Ναός Αγίων Αναργύρων, Βλαχέρνα Τριπόλεως, εγκαίνια 1 Ιουλίου 2025

Τα τρία ζεύγη Αγίων Αναργύρων Κοσμά και Δαμιανού:

1. Είναι οι αυτάδελφοι Κοσμάς και Δαμιανός από τα μέρη της Ασίας, υιοί της ευσεβούς Θεοδότης, οι οποίοι γιάτρευαν τους ασθενείς που έπασχαν από κάθε είδους ασθένεια, χωρίς να παίρνουν χρήματα ή δώρα. Ζούσαν ενάρετα με μεγάλη φιλανθρωπία και ακτημοσύνη κάνοντας πολλά θαύματα και εκοιμήθησαν στην πόλη Φερεμάν της Ασίας. Η μνήμη τους εορτάζεται την 1η Νοεμβρίου.

2. Με το ίδιο όνομα είναι και οι εκ της Ρώμης Άγιοι Ανάργυροι Κοσμάς και Δαμιανός που ήταν ιατροί και θεράπευαν χωρίς να πληρώνονται από τους ασθενείς, θαυματουργώντας και διδάσκοντας την πίστη στον Χριστό, οι οποίοι μαρτύρησαν δια λιθοβολισμού εν έτη 284 και η μνήμη τους εορτάζεται την 1η Ιουλίου.

3. Οι άλλοι δύο Άγιοι Ανάργυροι Κοσμάς και Δαμιανός ήταν από την Αραβία και άθλησαν επί του διώκτου Διοκλητιανού. Ήταν ιατροί και αυτοί που θεράπευαν σε διάφορες πόλεις και χωριά τους ασθενείς και δίδασκαν τον Χριστιανισμό. Αφού συνελήφθησαν και υποβλήθηκαν σε διάφορα μαρτύρια, καρφώθηκαν σε Σταυρό και κατόπιν αποκεφαλίσθηκαν. Η μνήμη τους εορτάζεται την 17η Οκτωβρίου.

Άγιοι Ανάργυροι Κοσμάς και Δαμιανός από τη Ρώμη που εορτάζουν την 1η Ιουλίου. Οι Άγιοι αυτοί Ιατροί έζησαν οι περισσότεροι στα πρώτα χρόνια μετά τη Γέννηση του Ιησού, με εξαίρεση τον Άγιο Λουκά τον Ιατρό, που είναι ο σύγχρονος Άγιος και

είχαν το κοινό χαρακτηριστικό ότι προσέφεραν τις ιατρικές τους υπηρεσίες, χωρίς να παίρνουν αμοιβή, ενώ ταυτόχρονα διέδιδαν και έκαναν πράξη την αγάπη του Χριστού και τα μηνύματα του Ευαγγελίου.

Έζησαν στα τέλη του τρίτου αιώνα μ.Χ. στη Ρώμη και ασκούσαν την ιατρική και την κτηνιατρική ζητώντας όχι χρήματα, αλλά πίστη στο Θεό. Κάποιοι τους κατήγγειλαν στο Ρωμαίο Αυτοκράτορα Καρίνο και μόλις το έμαθαν πήγαν οι ίδιοι και παραδόθηκαν. Ενώ ο Καρίνος τους απειλούσε γύρισε το πρόσωπό του προς την πλάτη του και οι Άγιοι τον θεράπευσαν θαυματουργικά. Τότε πίστεψαν ο αυτοκράτορας, οι αυλικοί του και όλοι οι παρευρισκόμενοι. Τα δύο αδέρφια μαζί κατάφεραν να εκχριστιανίσουν τον αυτοκράτορα της Ρώμης Καρίνο, όμως λιθοβολήθηκαν για την πράξη αυτή, αφού μετέπειτα ο ίδιος ο ιατρός που είχε εκπαιδεύσει τους Αγίους Αναργύρους τους ζήλευε τόσο που τους σκότωσε με πέτρες. Η μνήμη των Αγίων Αναργύρων εκ Ρώμης τιμάται την 1 Ιουλίου.

Οι Άγιοι Κοσμάς και Δαμιανός που εορτάζουν 1 Νοεμβρίου κατάγονταν από την Ασία. Οι γονείς τους ήταν πρότυπο χριστιανών συζύγων. Όταν η μητέρα τους Θεοδότη (2 Ιανουαρίου) έμεινε χήρα, αφιέρωσε κάθε προσπάθεια της στη χριστιανική ανατροφή των δυο παιδιών της, Κοσμά και Δαμιανού. Τους δύο αδελφούς διέκρινε μεγάλη ευφυΐα και επιμέλεια, γι' αυτό και σπούδασαν πολλές επιστήμες. Ιδιαίτερα όμως, επιδόθηκαν στην ιατρική επιστήμη, την οποία εξασκούσαν σαν διακονία φιλανθρωπίας προς τον πλησίον. Θεράπευαν τις ασθένειες των ανθρώπων, και ιδιαίτερα των φτωχών, χωρίς να παίρνουν χρήματα, γι' αυτό και ονομάστηκαν Ανάργυροι. Πολλοί ασθενείς που θεραπεύθηκαν ήθελαν να τους ευχαριστήσουν. Αλλά αυτοί, δε δέχονταν τις ευχαριστίες και απαντούσαν με τον ορθό λόγο της Αγίας Γραφής: «Ἡ εὐλογίακαὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστίακαὶ ἡ τιμὴκαὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχύς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Αποκάλυψη Ιωάννου, ζ' 12). Δηλαδή, όλος ο ύμνος και η δόξα και η σοφία και η ευχαριστία και η τιμή και η δύναμη και η ισχύς, ανήκει στο Θεό μας, στους αιώνες των αιώνων. Έτσι ταπεινά αφού διακόνησαν σε όλη τους τη ζωή τον πλησίον, πέθαναν ειρηνικά και ετάφησαν στην τοποθεσία Φερεμά.

Επίσης οι Άγιοι που τιμούμε ως Αγίους Ανάργυρους είναι:

Κοσμάς, Δαμιανός, Άνθιμος, Ευπρέπιος και Λεόντιος (αδέρφια από την Αραβία): Τα πέντε αδέρφια βασανίστηκαν και μαρτύρησαν από τον Λυσία (έπαρχο των Αιγών). Εορτάζουν 17η Οκτωβρίου.

Ιωάννης και Κύρος (ήταν μαζί στο ίδιο μοναστήρι): Οι Άγιοι αυτοί μαρτύρησαν και αποκεφαλίστηκαν. Προσέφεραν βοήθεια αφιλοκερδώς. Ασκήτεψαν σε μοναστήρι που βρισκονταν στον Περσικό Κόλπο. Κύρος και Ιωάννης, οι «θαυματουργοί άγιοι»,

η μνήμη τους τιμάται στις 31 Ιανουαρίου.

Άγιος Διομήδης: Από την Ταρσό της Κιλικίας έζησε και έδρασε στην Νίκαια της Βιθυνίας, στην οποία άφησε και την τελευταία του πνοή, τον 3ο αι. μ.Χ.. Είχε ιατρικές γνώσεις και παρείχε της υπηρεσίες του σε άπορους και αδύνατους. Είχε μαρτυρικό τέλος. Τον εορτάζουμε 16η Αυγούστου.

Παντελεήμων (από την Νικομήδεια): Προσέφερε ιατρικές υπηρεσίες χωρίς αμοιβή. Είναι γνωστός και ως Παντελεήμων ο ιαματικός. Είχε μαρτυρικό θάνατο. Καταγόταν από την Νικομήδεια, αποκεφαλίστηκε το 305 μ.Χ. (εορτάζει 26 Ιουλίου).

Άγιος Τρύφων: Ήταν βοσκός χηνών στην αρχή, στην Λάμψακο της Φρυγίας, βασανίστηκε και αποκεφαλίστηκε το 250 επί Δεκίου αυτοκράτορα (εορτάζει 1 Φεβρουαρίου).

Άγιος Ερμόλαος: Καταγωγή και αυτού από την Νικομήδεια, ιερέας και γιατρός, αποκεφαλίσθηκε το 306 μ.Χ.. (εορτάζει 26 Ιουλίου).

Άγιος Ανίκητος: Μαρτύρησε στην Νικομήδεια το 288 μ. Χ. (εορτάζει 12 Αυγούστου).

Σαμψών από τη Ρώμη: Ήταν γιατρός και προσέφερε το έργο του αφιλοκερδώς. Επίσης είχε μεγάλη περιουσία την οποία διέθεσε σε όσους είχαν ανάγκη. Άγιος Σαμψών: Καταγωγή του η Ρώμη, χειροτονηθείς ιερέας στην Κωνσταντινούπολη. Θεράπευσε τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό και εκείνος του έχτισε ξενώνα για φιλοξενία αναξιοπαθούντων. Κοιμήθηκε ειρηνικά (εορτάζει 27 Ιουνίου).

Άγιος Ιουλιανός: Από την Έμεσα της Συρίας. Μαρτύρησε το 284 (εορτάζει 6 Φεβρουαρίου).

Άγιος Μώκιος: Από την Ρώμη και αυτός ιερέας και γιατρός, αποκεφαλίσθηκε επί Διοκλητιανού τον 3ο αι. μ.Χ.. (εορτάζει 11 Μαΐου).

Άγιος Θαλλέλαιος: Καταγωγή από τον Λίβανο της Φοινίκης, τον συνέλαβαν και μετά από βασανιστήρια πολλά αποκεφαλίσθηκε το 284 (εορτάζει 20 Μαΐου).

Την ιατρική Επιστήμη υπηρέτησαν και οι τρεις Άγιες Ανάργυρες, η Ζηναΐδα, η Φιλονίλλα και η Ερμιόνη. Η Ζηναΐδα και η Φιλονίλλα ήταν αδελφές και καταγόταν από την Ταρσό της Κιλικίας, αναφέρεται ότι είχαν και κάποια συγγένεια με τον Απόστολο Παύλο.

Οι γονείς των ήταν πλούσιοι και ευκατάστατοι για την εποχή εκείνη, γι' αυτό και σπούδασαν την ιατρική επιστήμη και στη συνέχεια ασκούσαν φιλανθρωπικό έργο

εντελώς δωρεάν. Βρίσκονταν πάντα κοντά σε κάθε άρρωστο και στην οικογένειά του και παράλληλα δίδασκαν το λόγο του Θεού. Πολλοί άπιστοι ερχόταν κοντά τους και γινόντουσαν χριστιανοί.

Σε πολλές περιπτώσεις ακολούθησαν το δρόμο του Αποστόλου Παύλου. Έφθασαν στην Αρχαία Δημητριάδα, στην σημερινή πόλη του Βόλου και έμειναν σε ένα σπήλαιο. Από αυτή τη θέση θεράπευαν ασθενείς και δίδασκαν το λόγο του Θεού. Κάποια ημέρα φεύγουν από το Βόλο και πηγαίνουν στην Πάφο, εκεί βρίσκουν πάλι ένα μεγάλο σπήλαιο, στη θέση Κισσόνεργα που είναι μια από τις μεγαλύτερες κοινότητες της επαρχίας Πάφου, στην Κύπρο.

Εκεί εγκαταστάθηκαν και άρχισαν τη θεραπεία ασθενών κυρίως σε γυναίκες. Οι ταλαιπωρίες, οι κακουχίες και οι κακές συνθήκες μέσα στο σπήλαιο κούρασαν τις Αγίες. Πρώτη η Ζηναΐδα και μετά η Φιλονίλλα παρέδωσαν την ψυχή τους στο Χριστό. Οι πιστοί της περιοχής ενταφίασαν τις αδελφές στη Κισσόνεργα και αργότερα στον τόπο εκείνο έκτισαν ναό στη μνήμη τους. Οι Αγίες, Ζηναΐδα και Φιλονίλλα, γιορτάζουν κάθε χρόνο στις 11 Οκτωβρίου και θεωρούνται θεραπεύτριες πολλών ασθενών κυρίως όμως των γυναικών.

Το 1970 ο τότε Μητροπολίτης Δημητριάδος Ηλίας, καθιέρωσε τη γιορτή των δύο Αγίων και επί Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου οι Αγίες τιμώνται από κοινού με τους Αγίους που ασκήθηκαν και μαρτύρησαν στη περιοχή της Ιεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος.

Ο Απόστολος Φίλιππος από την Καισάρεια της Παλαιστίνης, ήταν ένας από τους επτά διακόνους της εκκλησίας των Ιεροσολύμων και είχε τέσσερις κόρες, την Ερμιόνη, την Ευτυχίδα, την Γλαύκη και την Καλλίστη. Η Ερμιόνη, που ξεχώρισε από τις αδελφές της, σπούδασε την ιατρική επιστήμη της εποχής και θεράπευε τους ασθενείς χωρίς να τους παίρνει χρήματα, σπούδασε επίσης και Φιλοσοφία. Είχε πολλά χαρίσματα, με πίστη και προσευχή συντελούσε στη διάδοση του Χριστιανισμού. Μαζί με την αδελφή της, την Ευτυχίδα, πήγαν να συναντήσουν τον Άγιο Ιωάννη τον Ευαγγελιστή στην Έφεσο, δεν πρόλαβαν όμως να τον δουν γιατί είχε πεθάνει. Συνάντησαν όμως τον μαθητή του Αποστόλου, τον Πετρώνιο ο οποίος κήρυττε το λόγο του Θεού στην περιοχή και ο οποίος φρόντισε να παραμείνουν οι δύο αδερφές στην Έφεσο.

Την εποχή εκείνη αυτοκράτορας στη Έφεσο ήταν ο Τραϊανός ο οποίος μόλις πληροφορήθηκε για τις δραστηριότητες των γυναικών διέταξε να τις συλλάβουν και να τις βασανίσουν. Στα βασανιστήρια η Ερμιόνη υπέμεινε με μεγάλη πίστη στο Χριστό. Στη συνέχεια ο Αυτοκράτορας άφησε την Ερμιόνη ελεύθερη. Τότε η Αγία ίδρυσε νοσοκομείο στο οποίο δεχόταν τους ασθενείς και όλους όσους είχαν ανάγκη

για αγάπη και ιατρική φροντίδα.

Τα πράγματα όμως άλλαξαν και στον αυτοκρατορικό θρόνο τοποθετείτε ο Αδριανός ο οποίος διέταξε τη φρουρά του να συλλάβουν την Ερμιόνη και να την υποβάλλουν σε φρυκτά βασανιστήρια μέσα σε καζάνι από λιωμένα μέταλλα. Η Ερμιόνη μόλις οδηγήθηκε σ' αυτό το βασανιστήριο έκαμε το σημείο του σταυρού, η φωτιά από το καζάνι έσβησε και η Αγία δεν έπαθε τίποτε. Μετά από πολλά άλλα βασανιστήρια και βλέποντας ότι δεν παθαίνει τίποτα, ο Αυτοκράτορας έδωσε εντολή στους στρατιώτες του και αποκεφάλισαν την Ερμιόνη αφού πρώτα προσευχήθηκε μέσα στο Ναό.

Στη συνέχεια οι δήμιοι την πήγαν έξω από την πόλη για να την αποκεφαλίσουν, την ώρα που σήκωσαν τα ξίφη τους τα χέρια τους έμειναν ακίνητα και αμέσως ζήτησαν από την Αγία Ερμιόνη να προσευχηθεί γι' αυτούς, έτσι και έγινε, λίγο αργότερα παρέδωσε την ψυχή της στον Κύριο και Θεό της. Οι χριστιανοί με σεβασμό και ευλάβεια ενταφίασαν το ιερό λείψανο της στην Έφεσο. Αργότερα, εικόνα της Αγίας Ερμιόνης μεταφέρθηκε στη Χίο όπου κτίσθηκε Ιερός Ναός. Η πρώτη Θεία Λειτουργία έγινε τον Δεκέμβριο του 1754, από τότε η Αγία τιμάτε στη Χίο.

Τα τελευταία χρόνια στο Μέγα Δένδρο - Θέρμου Τριχωνίδας, Πατρίδα του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού, δεξιά και στην είσοδο του Μοναστηριού με τη φροντίδα της Ευθυμίας Μοναχής, Ηγουμένης της Ιεράς Μονής του Αγίου Κοσμά, έχει κτιστεί παρεκκλήσιο στη μνήμη των Αγίων Αναργύρων Γυναικών, Ζηναΐδας, Φιλονίλλας και Ερμιόνης όπου κάθε χρόνο στις 11 Οκτωβρίου τελείται Θεία Λειτουργία. Στο εκκλησάκι υπάρχουν φορητές εικόνες των Αγίων Αναργύρων καθώς και πολλών άλλων Αγίων. Στη μνήμη των τριών Αγίων Αναργύρων την Κυριακή 11 Οκτωβρίου θα τελεσθεί Θεία Λειτουργία.

Το απολυτίκιο των Αγίων Αναργύρων

Άγιοι Άνάργυροι καὶ θαυματουργοί, ἐπισκέψασθετ ἄς ἀσθενείας ἡμῶν, δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε ἡμῖν.

Το απολυτίκιο των Αγίων Ζηναΐδας και Φιλονίλλας.

Την πολυθαύμαστον Ταρσόν τιμήσωμεν την εξανθήσασαν άνθη τα τίμια, την Ζηναΐδα την σοφήν και Φιλονίλλαν. Άμα δε έχουσαι της πίστεως την κρηπίδα ασάλευτον, πάσαν πλημμυρίδα των δαιμόνων κατήσχυναν. Διό και συν Αγγέλοις χορεύουσαι, υπέρ ημών αεί πρεσβεύουσιν

Το απολυτίκιο, της Αγίας Ερμιόνης

Παρθένος ακήρατος διατελούσα, σεμνή./ Τω λόγω νενύμφευσαι τω εκ Παρθένου
Αγνής/ Σαρκί ομιλήσαντι. / Όθεν την σοί δοθείσαν θεοπάροχον χάριν/ Άθλοις της
ευσεβείας, τους εν πλάνη φωτίζεις. /Διό σε Ερμιόνη, Χριστός αξίως εδόξασε.

Οι Τρείς Άγιες Ανάργυρες Ιατροί, Ζηναΐδα, Φιλονίλλα και Ερμιόνη